

KOLIBRIS

KOLIBRIS

KATI HIEKKAPELTO

Detektyvinis romanas

Iš suomių kalbos vertė

Simona Dobrovolskytė

Sofoklis

Vilnius, 2018

2.

Jau ketvirtą dieną iš eilės dangų užgožęs lietaus debesis nenuildamas pylė ant miesto vandenį. Oras buvo apniukęs ir vėsus. Per rytinę spūstį su skėčiais besibraunantys pėstieji stengėsi išvengti pro šalį pravažiuojančių automobilių taškomo vandens. Gudriausieji avėjo guminius batus. Vasara neabejotinai baigėsi, nors oda dar nenorėjo atsiveikinti su šiluma ir jūros vandens prisilietimu. Prasidėjo mokslo metai, baigėsi dirbančiųjų vasaros atostogos, visi vėl įsisuko į rutiną: darbas, namai, darbas, namai. Daugiau jokio tinginiavimo pajūryje ir pienių pūkų pūtimo.

Be penkiolikos aštuonios Ana atvėrė pagrindines didelio administracinio pastato, stovinčio miesto, kuriame užaugo, centre, duris ir įžengė į niekada nemiegantį vestibulį. Ji žvilgtelėjo į laikrodį ir pastebėjo, kad jos naujasis vadovas vėluoja. Išsitraukusi iš rankinės pudrinę, pasitaisė ant kaktos krentančius kirpčiukus ir pasidažė lūpas blizgiu. Stengėsi kvėpuoti giliai. Pilvą varstė jaudulys. Maudė pūslę.

Už švieslaidės mirgėjo neoninės lemputės. Ana miegojo prastai. Išsibudino paryčiais ir pradėjo jaudintis. Nepaisant to, nesijautė pavargusi. Adrenaliną išblaškė visus miegus.

Prieš savaitę praeitis vėl tapo dabartimi, kai ji poros bendradarbių pagalba išnuomotu kroviniu automobiliu parsivežė kelis savo baldus ir daiktus iš už kelių šimtų kilometrų esančio studijų miesto, kuriame pabaigusi mokslus dirbo smulkius dar-

bus. Dauguma daiktų buvo tie patys, kuriuos pasiėmė su savimi išvažiuodama studijuoti prieš dešimt metų.

Ana išsinuomojo butą Koivuharju, tame pačiame priemiestyje, kuriame praleido vaikystę ir kuriame iki šiol gyveno Akos šeima. Rajono reputacija nelabai viliojo, bet nuomos kainos buvo prieinamos. Ant pašto dėžutės atsiradusi neįprasta Anos pavardė nė kiek nenustebino kitų namo gyventojų. Net ir gana aukštas jos išsilavinimas nelabai tesiskyrė nuo vidutinio šio rajono gyventojų lygio, nes Koivuharju gyveno stebėtinai daug imigrantų kilmės mokytojų, gydytojų, inžinierių ir fizikų. Vienintelis statistinis skirtumas buvo tai, kad Ana nebuvo bedarbė ir turėjo nuolatinį, jos išsilavinimą atitinkantį darbą. Koivuharju fizikai džiūgavo, jeigu gaudavo pamaininį valytojo darbą.

Koivuharju nebuvo vieta, į kurią veržiamasi, į ją buvo pakliūvama. Miesto centre ir jo apylinkėse gyvenantys žinojo rajono pavadinimą ir reputaciją, bet nė nenutuokė, kaip jis atrodo. Iškabose prie laiptinių durų surašytos sunkiai ištariamoms gyventojų pavardės galbūt net keltų jiems baimę.

Ana nesižvalgė į prabangius centro butus aukštomis lubomis. Ji visada jautėsi jaučiau už jų fasadų, šešėliuose ir skersgatviuose.

Galbūt dėl to ji tapo policininke.

Vyriausiasis komisaras Pertis Virkunenai pasirodė pavėlavęs beveik dešimt minučių. Žemo ūgio, ūsuotas, į šeštą dešimtį įžengęs vyriškis atrodė tvirtai sudėtas. Jis pasisveikino su Ana entuziastingai šypsodamasis ir paspaudė jai ranką taip stipriai, kad sutraškėjo sąnariai.

– Labai džiaugiamės tavo atvykimu, – tarė Virkunenai. – Išties šaunu, kad į mūsų komandą įsilies imigrantų kilmės pareigūnė. Apie tai metai iš metų kalbama nacionalinėse strategijose, bet iki šiol bent jau čia nesimatė nė vieno, net ir jaunesniojo policininko. Turi omenyje, imigranto. Nors šiaip jau esame su jumis susipažinę. Tai yra...

Virkunenas susigėdo. Anai kilo noras atšauti ką nors sąmojingo, kad vyras dar labiau susigūžtų iš gėdos, bet, kadangi niekas taip greitai nešovė į galvą, ji nutylėjo.

– Pirmąsias porą dienų leisime tau *apsitrinti*, susipažinti su darbo vieta ir bendradarbiais. Itin skubių reikalų dabar neturime, galėsi ramiai pradėti darbą, – kalbėjo jis, vesdamas Aną iš vieno skyriaus į kitą. – Galų gale, tai pirmoji tavo tarnyba ir pirmosios pareigos kriminalinėje policijoje, todėl duosime laiko apsiprasti ir susipažinti su mūsų darbo pobūdžiu. Kiekvieną rytą pradėdame aštuntos valandos susirinkimu. Per jį aptariame ir pasiskirstome dienos darbus. Nusikaltimų tyrėjai renkasi kartą per savaitę. Detalesnį tvarkaraštį ir asmeninį darbo grafiką gausi iš mūsų sekretorės.

Ana linksėjo ir sekė paskui Virkuneną, bandydama įsiminti koridorių ir skyrių išsidėstymą, susidaryti mintyse bent apytikslų vietos planą. Baigusi vidurinę mokyklą, ji visą vasarą dirbo pagalbininke migracijos skyriuje – dideliame biure, įsikūrusiame pirmame policijos komisariato aukšte, padėjo parengti šimtus skubių paso keitimo prašymų, žmonėms prieš pat atostogų keliones pastebėjus, kad baigėsi jų asmens dokumentų galiojimas, antspaudavo ir segė į aplankus dokumentus, tvarkė spintas ir virė kavą, o, baigiantis vasarai, net susipažino su paso gaminimo eiga. Kitos pastato erdvės jai buvo visiškai nepažįstamos. Jis atrodė klaidus, kaip iš pradžių regisi visi dideli pastatai.

Virkunenas palydėjo Aną į ketvirtą aukštą, į smurtinių nusikaltimų tyrimų skyrių ir į jos kabinetą. Kambarys buvo didelis ir šviesus. Jis buvo pačiame koridoriaus viduryje, priešais virtuvėlę. Sienas dengiančiose lentynose stovėjo tvarkingai išrikiuoti segtuvai ir dokumentai, kompiuteris ant darbo stalo buvo išjungtas. Lange kabėjo trys vazonėliai su svyrančiomis gėlėmis, o ant grindų stovėjo vazonas su medžio dydžio juka. Ant sienos puikavosi šviesiaplaukės moters ir trijų šviesiaplaukių vaikų nuotrauka. Jie šypsojosi, o jiems už nugarų egzotiškame paplū-

dimyje švietė saulė ir mėlynavo jūra. Jie atrodė kaip laiminga, atostogaujanti šeima.

Kavos termosas ir puodeliai buvo sukrauti ant plieninio vežimėlio. Krepšelyje, po servetėle, laukė privalomos bandelės. Ana svarstė, ar išdrįs jų atsisakyti. Susirinkimų kambarys buvo toks didelis, kad jame tilpo dar vienas didelis stalas. Prie jo sėdėjo trys civiliškai apsirengę policininkai.

– Labas rytas visiems, – pasisveikino Virkunenai. – Leiskite pristatyti jums mūsų naująją vyresniąją tyrėją, Aną Fėkėtę.

Du iš jų iškart pakilo iš savo vietų ir priėjo susipažinti.

– Labas rytas ir nuoširdžiai sveikiname atvykusį į mūsų komandą. Smagu, kad į mūsų grupelę įsilies dar viena moteris, nes šie vyrukai retkarčiais gerokai pagadina nervus. Aš Sari. Sari Jokikoko-Penanen. Žinau, baisiai ilga ir neištariama pavardė.

Aukšta šviesiaplaukė, maždaug Anos amžiaus moteris šypsojosi visa savo esybe ir, ištiesusi savo liekną ranką, maloniai tvirtai ir šiltai paspaudė ranką.

– Sveiki visi. Beje, mano pavardė tariama Feketė. Labai džiaugiuosi galimybe čia dirbti, nors, prisipažinsiu, šiek tiek jaudinuosi.

– Visai be reikalo. Paukštelis pačiulbėjo, kad esi velniškai gera policininkė, labai džiaugiamės, kad papildysi mūsų gretas. Bet žinai ką, tu neįtikėtinai gerai kalbi suomiškai, nesigirdi jokio akcento, – nusistebėjo Sari.

– Ačiū. Gyvenu Suomijoje jau gana ilgą laiką.

– Kaip ilgai?

– 20 metų.

– Vadinasi, kai atvykai, buvai vaikas.

– Devynmetė, nes atvažiavome pavasarį. Tą vasarą man suėjo dešimt.

– Oho! Tikiuosi, kad kada nors papasakosi daugiau apie tai, o dabar susipažink su Raunu Forsmanu.

Taip pat maždaug trisdešimties metų, malonios išvaizdos, mėlynų ir smalsių akių vyriškis ištiesė jai ranką.

– Labas rytas ir sveika atvykusi.

– Labas rytas, malonu susipažinti, – atsakė Ana ir pajuto, kaip nustojo drebėti kinkos ir pamažu ėmė atlėgti įsitempę kaklo raumenys. Jai patiko šie žmonės, ypač Sari.

Trečiasis iš prie stalo sėdėjusių bendradarbių liko sėdėti savo vietoje. Virkunenai jau grėžėsi į jo pusę su pasipiktinusia išraiška veide, kai anas pravėrė burną.

– Labas, – burbtelėjo vyras į Anos pusę ir tuojau pat nusiuko į Virkuneną. – Praėjusią naktį pagalbos tarnyba sulaukė skambučio. Kažkokia *naujoji suomė*, ar kaip ten juos dabar vadiną, paskambino persigandusi, kad ją nori nužudyti. Tad gal jau imkimės darbo?

Virkunenai atsikrenkštė.

– Eskas Niemis, – pristatė jį Anai. – Tavo partneris.

Iš už išsiplėtusių kapiliarų išvagotų ir nukarusių Esko skruostų išsprūdo prunkstelėjimas. *Gal jis persisaldęs?* – pagalvojo Ana ir pasisveikino su savo partneriu. Vyras atsistojo ir padavė jai ranką. Ji buvo stambi ir šiurkšti, tokia, kurią galėjai įsivaizduoti vienu užtikrintu judesiu įmetančią nusikaltėlius į kalėjimą, tačiau rankos paspaudimas buvo nemaloniai silpnas. Ana nemėgo tokių rankos paspaudimų. Jie palikdavo nepatikimo žmogaus įspūdį. Be to, vyras ir toliau nežiūrėjo į akis. Tada Virkunenai paragino visus išpilti kavos ir jie pasuko prie plieninio vežimėlio, nuo kurio sklido viliojantis kvapas. Nežymi įtampa išsisklaidė, Ana leidosi į draugišką pokalbį. Šviežia, dar šilta bandelė buvo gardi.

Išgėrus kavą ir suvalgius bandeles, Virkunenai paprašė Esko papasakoti išsamiau apie praėjusios nakties įvykius.

– Mergaitė davė savo namų adresą Rajapure. Patruliai nuvažiavo ten ankstų rytą, bet mergaitės namuose nebuvo. Rado jos tėvą, motiną, jaunesnį brolių ir seserį, bet skambinusios mergaitės – ne. Šeima, jie, beje, yra kurdai, sukėlė tokį erzelių, kad išbudino visą namą, – pasakojo Eskas.

– Mergaitė? Grasinimo nužudyti sulaukė mergaitė? – paklausė Ana.

– Juk ką tik sakiau, kad mergaitė, – atsakė Eskas, nė nepažvelgęs į Ana, ir tęsė: – Mergaitės tėvas sakė, kad ji lanko gimines Vantoje. Ir čia paminėta, kad kalbėjo tik tėvas. Šeimos keturiolikmetis sūnus... neįmanoma prisiminti jų vardų... – sumurmėjo Eskas ir, šnarindamas popierių krūvą, ėmė ieškoti berniuko vardo. – Mehvanas. Taip, keturiolikmetis Mehvanas jam vertėjavo.

– Kodėl į vietą nebuvo pakviestas profesionalus vertėjas? – paklausė Ana. – Vaikai negali vertėjauti, ypač tokiu rimtu klausimu.

– Žinoma, kad buvo pakviestas, bet budintis vertėjas kaip tik tuo metu dirbo ligoninėje. O kito vertėjo per visą sumaištį nepavyko surasti. Be to, tai būtų tik mokesčių mokėtojų pinigų švaistymas – atlygis už viršvalandžius ir visa kita dviem vertėjams. Patruliai gavo įsakymą kaip galima skubiau išsiaiškinti padėtį. Jie tai ir padarė. Kai reikalas rimtas, negalima laukti. Vyrai padarė taip, kaip liepta.

– Taip pat, kaip ir Bosnijoje, – sušnibždėjo Ana.

– Ką? – paklausė Eskas.

Pagaliau jis pažvelgė į ją savo patinusiomis ir paraudusiomis akimis. Ana stengėsi nejudėdama atlaikyti jo žvilgsnį. Šis vyras erzino ją, nors pažinojo jį vos keletą minučių.

– Nieko. Nieko nesakiau.

Ana buvo priversta nuleisti akis.

Patenkintą veido išraišką nutaisęs Eskas nuėjo įsipilti kavos.

– Kad ir kaip ten būtų, viskas tame bute atrodė taip, kaip ir turėtų, – tęsė Raunas, bandydamas sušvelninti padėtį. – Nė vienas iš šeimos narių nežinojo, ką ir kodėl padarė mergaitė. Pora policininkų Vantoje nuvažiavo patikrinti mergaitės buvimo vietos. Mergaitės vardas... minutėlė... Didžara, sveika ir gyva, buvo ten, kur ir turėjo būti. Mergaitė aiškino Vantos patruliams,

kad galbūt kažkas pokštaudamas paskambino jos vardu, arba ji susapnavo košmarą ir apsimiegojusi pati paskambino. Pasak jos, ji kartais vaikščioja ir kalba per miegus, o paskui nieko neprisimena.

– Labai keista, – pasakė Ana.

– Ir man taip atrodo, – pritarė Sari.

– Kas čia keisto, jeigu ji pati tikina paskambinusi netyčia? – paklausė Eskas.

– Kas netyčia skambina pagalbos numeriu?.. – paklausė Sari.

– Po velnių, žinoma, kad skambina. Skambina, kai užsitrenkia durys ir raktai lieka viduje, arba kai kas nors įkrenta į mylimo augintinio pudelio akį, – užginčijo Eskas.

– Tai visai kas kita. Kalbame apie skambutį per klaidą, – paprieštaravo Sari.

– Kiek Didžarai metų? – paklausė Ana.

– Septyniolika, – atsakė Raunas.

– Septyniolikos metų mergina paskambina į pagalbos tarnybą ir sako, kad ją grasina nužudyti. Mano nuomone, tai skamba kaip tikras košmaras, – tarė Ana.

– Be to, kaip ją išleido važiuoti į Vantą vieną? – pridūrė Sari.

Eskas nieko neatsakė.

– Paklauskime pagalbos tarnybos įrašo, – pasiūlė Virkunenai. – Eskai, paleisk jį.

Iš pradžių keletas sekundžių traškesio. Mandagus operatoriaus balsas. Po to tylą ir tada tyliai mergaitės šnibždami žodžiai: *Jie nužudys mane. Padėkite. Mano tėvas nužudys mane.* Operatoriaus prašymas pakartoti žodžius. Tyla. Operatorius paprašo mergaitės adreso. Ji sušnibžda namų adresą ir padeda ragelį.

– Mergaitė buvo persigandusi, – pasakė Ana.

– Ir man taip atrodo, – pritarė Sari. – Mirtinai bijojo, kad kažkas ją išgirs.

– Kodėl ji nepasakė, kur iš tikrųjų yra? – paklausė Raunas.

– Gal pati nežinojo? – spėjo Sari.

– Gal norėjo, kad policija vyktų tiesiai į širšių lizdą? – pasakė Raunas.

– Turbūt ji nežinojo tikslaus vietos, kurioje buvo, adreso, ir jos namų adresas buvo vienintelis, kurį galėjo prisiminti, nes skubėjo. Tai jai buvo gyvybės ir mirties klausimas, – pasakė Ana.

– O gal ji tik norėjo paerzinti savo tėtušį, – prunkstelėjo Eskas.

– Ar kas nors apklausė motiną? – paklausė Ana.

– Bandė apklausti, bet ataskaitoje pabrėžiama, kad į visus klausimus atsakinėjo tėvas ir tas Mehvanas, – atsakė Raunas.

– Taip, žinoma.

– Ką darysime su šiuo atveju?

– Pradėsime tyrimą. Suomijos teisė nereglamentuoja nusi-kaltimų dėl garbės, bet galbūt galėtume pareikšti kaltinimą dėl neteisėto grasinimo nužudyti arba dėl neteisėto įkalinimo. Pirmadienio rytas, o mergaitė Vantoje. Ar ji neturėtų būti mokyk-loje? – paklausė Virkunen.

Eskas supdamasis kėdėje garsiai nusižiovavo ir nuobodžiau-damas pradėjo maigyti mobilųjį telefoną.

– Kiek žinau, mokyklinio ugdymo prievolė baigiasi suėjus septyniolikai metų, – pasakė jis.

– Eskai, pasirūpink šiandien šių asmenų pakvietimais į ap-klausą, – paliepė Virkunen.

– Hmm.. – Eskas abejingai nusibraukė nuo lūpų bandelės trupinius.

– Didžaros, tėvo, motinos, brolio ir jaunesniosios sesers. No-riu, kad kaip galima greičiau čia pasirodytų visa šeima. Ir iš-kviesk vertėją arba du, jeigu reikia. Raunai ir Sari, pasidomėkite apie tuos Vantoje gyvenančius giminaičius, paprašykite vietos padalinio pagalbos. Ana, gal galėtum pasidomėti, kokių veiks-mų imtasi panašiais atvejais?

– Gerai, – sutiko Ana.

– Manęs neapleidžia bloga nuojauta dėl šio atvejo, – pasakė Sari. – Tarsi belstūsi perspėjimas.

Kaip tik tą akimirką pasigirdo beldimas į duris. Moteris įkišo galvą pro durų tarpą ir linktelėjo pasisveikindama.

– Saloinene, ant Selkėmos bėgimo tako, rastas lavonas, – pranešė ji.

Visi nutilo ir sustingo savo vietose. Sari ir Raunas sužiuro vienas į kitą sumišusiais, nuostabos kupiniais žvilgsniais. Prie burnos keliamas Esko kavos puodelis sustojo ore. Tylą nutraukė Virkuneno balsas:

– Ana, gali pamiršti apie ramią darbo pradžią.